

Neděle 28.10.2012 – Sbor Církve bratrské v Praze 3
(státní svátek – Den vzniku samostatného československého státu)

Mt 22,15-22 : „Co je císařovo, odevzdejte císaři, a co je Boží, Bohu.“ (Mk 12,13-16 Ř 13,1-7)

Na dnešní neděli připadá státní svátek, Den vzniku samostatného československého státu. Při této příležitosti se chci s vámi zastavit u otázky křesťanova vztahu ke státu, k vrchnosti a obecně ke společnosti, ve které žijeme. Naše otázky dnes jsou jiné, než Ježíšových současníků v 1.století po Kristu. Přesto také křesťan v 21. století potřebuje mít ve vztahu ke státu jasno. Je to proto, že nám Pán Bůh v Písmu tyto otázky osvětluje. Východiskem dnešního přemýšlení nad tímto tématem nám bude známý text evangelia.

1. Ježíšova doba a daně

Když Pompejus r. 64 př.Kr. proměnil syrskou říši na římskou provincii, obsadil o rok později také Palestinu a podrobil ji římské kontrole. Vstoupil sice do chrámu, ale nic tam neporušil a dal souhlas k tomu, aby pokračovaly chrámové oběti. Galileu, Judsko, Idumeu a Pereu ponechal pod židovskou správou, ovšem pod kontrolou Říma. Zavedl placení roční daně Římu. Od té chvíle se stala Palestina součástí římské říše. Přestože Řím ponechal Židům mnohé výsady, zůstal pro ně v prvé řadě nenáviděným přemožitelem.

Pro Židy byla otázka placení daní otázkou velmi citlivou. Pro všechny Židy byla symbolem nadvlády Římanů a jejich pokoření pohanskou mocností. Navíc na denáru, té konkrétní minci, kterou se daň císaři platila, bylo zobrazení císaře a to bylo v rozporu s Božím přikázáním.... Proto se v Palestině o povinnosti platit daň do Říma hodně diskutovalo. V našem příběhu přicházejí za Ježíšem *farizeové*. Ve své oddanosti Bohu a horlivosti pro Boží zákon čekají, že Ježíš jako pravý syn Izraele ze vzdoru proti Římanům placení daně zavrhne a prohlásí je za hříšné. *Saduceové*, kteří byli blízko vládnoucím vrstvám, spíše s daní souhlasili. Pak byli mezi posluchači asi i rebelové známí jako *zéloté*. Ti zastávali nejradikálnější postoj. Učili, že je lepší se nechat zabít než se podrobit cizí nadvládě. Viděli úzkou souvislost mezi placením daně a modloslužbou. Proto ten, kdo byl ochoten platit daň císaři, byl podle nich pohan. *Zéloté* odcházeli z domovů do pouště, skrývali se v jeskyních a vedli skrytou válku proti Římanům. Přepadávali jejich jednotky, vládní úředníky i bohaté Židy. Často končili v rukou římských vojáků, ve vězení a umírali na křížích. Daň z hlavy (*tributum capitis*), na kterou se farizeové ptají, byla odváděna v penězích a tuto daň byli povinni platit všichni obyvatelé ve věku od 14 do 60 let.

2. Ježíšova moudrost a nový pohled na věc

Není to zde ani poprvé ani naposled, co za Ježíšem přicházejí lidé s otázkami, kterými testují Jeho názory a postoje. Nepotřebují, aby jim poradil a ukázal cestu. Chtějí od něho slyšet výroky a prohlášení, kterými by se znemožnil před lidmi anebo dostal do konfliktu se Římem. Duchovním představitelům vadí Ježíšova popularita mezi prostými lidmi a hledají možnost, jak se Ho zbavit. Zdá se jim, že našli téma, u kterého Ho mohou nachytat. Farizeové předkládají otázku placení daní jako otázku svědomí. Mohou vůbec platit daň římskému císaři, aniž se proviní proti svému Bohu? Nepřichází Pán Bůh o něco, když Židé posílají stříbrné denáry do Říma? Jenže Ježíš vidí do jejich srdce a odhaluje jejich falešné motivy. „*Co mě pokoušíte, pokrytci? Ukažte mi peníz daně?*“ Hned tady se ukazuje, že nepřátelé Říma a

daní nosí římské peníze po kapsách! „*Podali mu denár*“. On jim řekl: „*Čí je tento obraz a nápis?*“ Odpověděli: „*Císařův*“. Tu jim řekl: „***Odevzdejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu.***“

Z Ježíšovy odpovědi vyplývá, že se tazatelé touto otázkou trápí zbytečně. Dokud si římský císař dělá nároky pouze na jejich peníze, mohou mu klidně vyhovět. Pán Bůh tyto peníze nepotřebuje. Pán Bůh ovšem čeká, že Mu budou dávat to, co patří Jemu a to je celý život. Jinými slovy Ježíš říká, že *bojují na špatné frontě*. Ve své horlivosti se soustředují na nepodstatnou věc. Vidí hřích tam, kde není, a hoví si v tom, co hříchem je. Nechtějí dávat kvůli Bohu daň císaři, kterou klidně dávat mohou. Ale na druhou stranu odmítají dát Bohu to, co Mu patří: *srdce a poslušnost*. Chtějí mít Hospodina za svého jediného Boha a přitom Ho okrádají o to, co Mu patří, tedy o *čest*. O penězích uvažují, jako kdyby byly svaté, a znesvěcují to, co svaté skutečně je: *Boží jméno*. Tudy cesta k pokoji nevede! Je zbytečné se přít s císařem o věci, které za to nestojí. Je pošetilé se s Bohem hádat o hodnoty věčné. Nejlepší je vrátit se k Bohu a obnovit se ve víře, lásce a oddanosti Jemu.

3. Problémem nejsou daně, nýbrž tvrdé srdce

Myslím, že se farizeové hodně divili. Ježíš z Nazaréta je zklamal a nakonec „vyškolil“. Není ani pro protiřímskou vzpouru ani pro kolaboraci. Čekali muže, který se postaví rozhodně proti pohanské vrchnosti, a zatím slyší někoho, kdo si zachovává zvláštní nadhled, vnitřní svobodu a ukazuje cestu k Bohu a k pokoji. Jistě, Ježíš se taky rozhorlil. Ale úplně jinak, než čekali. Jejich problém vidí jako naprosto malicherný. Zato ukazuje, na co se mají zaměřit: na větší oddanost Bohu, na věrnost v podstatných věcech a na svobodu v těch méně důležitých.

Východiskem Ježíšova vyučování je biblické poselství o tom, že Bůh je Stvořitelem a Pánem všeho, kterému patří nebe, země i všichni, kdo na ni bydlí (Ž 24,1). Království, říše a státy jsou prozatímní uspořádání lidské společnosti a ti, kdo je vedou a řídí, jsou v čele z Božího pověření. Tak uvažuje o věcech apoštol Pavel ve svém dopise do Říma (13,1-7). Jeho odvážný výrok nemůžeme chápat politicky. Je to jen a jen výpověď víry. Ale tak tomu rozumí také Boží Syn. Ježíš ví, že Bůh, Jeho Otec, má všechno ve svých rukou a může pro své cíle použít *císaře Tiberia* nebo *římského prokurátora Pontského Piláta*.

Všichni lidé, také křesťané, jsou občany nějakého státu. Profitují ze všech výhod, které stát nabízí. Na počátku to bylo jinak, protože vládl Bůh. Na konci dějin se ujme vlády znovu Pán a Stvořitel světa. Ale v tom mezidobí, než se vláda vrátí do Božích rukou, musí zde být určitý řád a někdo, kdo na tento provizorní řád dohlíží. A tato vrchnost, císař, král nebo stát má právo vyžadovat od svých občanů podporu v podobě daní a loajality. Občané a křesťané nemají být vůči státu ani naivní ani servilní. Mají být kritičtí a tam, kde překračuje své kompetence, se ozvat. – Jako hlavní důraz Ježíšova vyučování je však třeba slyšet: „*Co je císařovo, císaři, co je Boží, Bohu.*“ Císaři patří daně, ale Bohu celý náš život, naše oddanost, naše úcta, naše láska a poslušnost. V den státního svátku se ptáme, zda jsme jako křesťané nezůstali něco dlužní naší společnosti, našemu národu. Chceme se za naši zemi modlit a předávat lidem slovo evangelia o Boží záchraně v Ježíši Kristu. To už není naše občanská povinnost. Tak to vyplývá z naší víry v Ježíše Krista a tak to patří k novému životu z Něho. To je také správná odpověď na výzvu evangelia, kterou jsme dnes slyšeli. **Bronislav Kaleta**